

Conferència sobre «Traitement de la microtoponymie dans la base de données linguistiques occitanes THESOC». – Aquesta conferència del professor Jean-Claude Ranucci, de la Universitat de Niça, va ser pronunciada, en francès, a la Universitat de Toulouse II-le Mirail en el marc dels seminaris de l' *ERSS (UMR 5610 / CNRS)*, més especialment els del laboratori LDOR (Lingüística i Dialectologia Occitana i Romànica), el 15 de gener del 2009. El conferenciant va subratllar d'antuvi la migradesa d'aquesta base de dades, que concerneix el provençal *niçard* (i.e. de Niça), atès que no existeix encara cap atlas toponímic, i perquè no s'ha fet fins ara cap collecta de dades més que en uns treballs parcials. A més, aquests darrers són fets emprant el cadastre, o sigui a base de formes sovint transposades, deformades i traduïdes (de l'occità al francès); així mateix, fora de tot context, presentades en llistes; l'investigador, per tant, es veu forçat a triar entre diverses formes, cosa gens fàcil. Aquesta base de dades del THESOC és doncs molt interessant, pel mètode de collecta emprat i per la forma de concebre-la. Comprèn, en particular, per a cada denominació toponímica, una fitxa el model de la qual va ser presentat, amb alguns exemples, a la pantalla de l'ordinador i projectat per a l'assistència.

1. Pel que fa a la collecta, o «fonts», s'entén que les dades han de procedir d'una «comunitat» és a dir: família, poble o llogaret, etc. A més, s'interessa per tot el que és toponímic (per exemple el nom d'un penyal, que sempre és absent al cadastre), no distingint entre *toponímic* i *microtoponímic*, distinció prou arbitrària, ja que molts noms de poble antigament han esdevingut amb el temps noms de simples llocs (en francès *lieux-dits*). Tot ha de ser considerat toponímia, és a dir «nom de lloc». Aquest és ans que tot un *signe* amb el *significant* i el *significat*, esdevingut

directament *referencial* després de perdre el sentit d'origen. En alguna població, el nom és encara entès en aquest seu sentit primitiu però en alguna altra ja ha desaparegut aquest darrer. Aleshores, el nom de lloc no és un nom del lèxic: per exemple, *la Font* ja no esmenta cap *font* –que en francès d'altra banda és *fontaine* o *source*– sinó que designa un lloc en el qual fins i tot ja no queda cap font. Igualment, si hom diu «un pra al Pra de Charlan», només el primer nom és un substantiu lexical (*pra = prat*), quan el segon sols anomena un indret.

D'altra banda, el fet d'anomenar es relaciona amb una cultura i una època o sigui que existeixen dades culturals a l'origen de la denominació. Tenim, doncs, tres elements: el signe, el referent i la comunitat que anomena el lloc.

Sovint resulta difícil copsar exactament la forma fònica ja que cal descompondre la paraula, cosa que no fa l'informador. També es presenta el topònim sota una forma escrita (és l'única en el cas dels noms dels documents antics). Pel que fa als noms de llogarets (*lieux-dits*), no es troben als cartularis sinó sols en altres classes d'arxius.

2. La presentació de les dades collectades: els topònims s'han de classificar segons el referent; per exemple, *al Pra* esmentat més amunt designa uns habitatges (uns *HLM* en francès). Cal relacionar tots els topònims amb uns termes comuns com ara *carrer*, *riu/riera*, *canal*, *cap*, *penyal*, etc. Això, amb precisió: per exemple, el nom *calanque* pot no ésser una cala (de mar) a la regió de Niça. Hom pot afegir una descripció, a la fitxa de cada nom, concernent el lloc. També indicar quin és el significat que l'informador atribueix al nom. Aquest, a vegades, és reinterpretat de la manera més personal... Així, *piol* (que és igual que *puech*, *pech* – *puig* en català) ha estat reinterpretat com a 'pluviol', indret on es recull aigua de pluja... També hi ha el cas dels topònims transferits: una entitat (edifici, construcció, població) que ha estat desplaçada però el lloc ha conservat el nom primitiu (cf. *lo Castellar vielh*, on es situava antigament la població).

Pel que fa al *Sa* (significant): hom precisa si hi ha un determinant, un sufix; si és un nom compost. Hom indica l'etimologia, segons les possibilitats. A més, la fitxa conté una rúbrica *comentaris*: a ús de l'investigador (també utilitzant tot el que pot afegir l'informador); en fi, una rúbrica *discussió* permet confrontar les opinions de diversos investigadors o especialistes que s'han interessat per les dades.